

ด่วนที่สุด

ที่ พณ ๐๗๐๓/ ๒๖๖๗

กระทรวงพาณิชย์

๕๖๓ ถ. นนทบุรี ต. บางกระสอ

อ. เมืองนนทบุรี จ. นนทบุรี ๑๑๐๐๐

(๒๗) กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานผลการจัดสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไทยตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการจัดสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไทย ตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

ด้วยกระทรวงพาณิชย์ขอเสนอเรื่องรายงานผลการจัดสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาไทย ตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีทราบผลการจัดสถานะดังกล่าว และพิจารณาสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ผู้แทนการค้าสหรัฐฯ (United States Trade Representative: USTR) ได้จัดทำรายงานสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้าสำคัญภายใต้กฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ (Special 301) เป็นประจำทุกปี และประกาศผลในช่วงปลายเดือนเมษายน โดยแบ่งสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้าออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประเทศที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามากที่สุด (Priority Foreign Country: PFC) (2) ประเทศที่ต้องจับตามองเป็นพิเศษ (Priority Watch List: PWL) และ (3) ประเทศที่ต้องจับตามอง (Watch List: WL) นอกจากนี้ USTR มีการจัดทำรายงานรายชื่อตลาดที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูง (Notorious Markets for Counterfeiting and Piracy: Notorious Markets) ของรอบปีก่อนหน้าด้วย

๑.๒ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ ไทยได้ถูกจัดให้อยู่ในบัญชี PWL มาโดยตลอด จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ USTR ได้ปรับสถานะของไทยให้ดีขึ้นจากบัญชี PWL เป็นบัญชี WL และไทยยังคงสถานะในบัญชี WL จากนั้นเป็นต้นมา

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗) กำหนดให้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือที่เกี่ยวข้องกับองค์การระหว่างประเทศ ที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย ต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และเนื่องจากการจัดสถานะประเทศไทยตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ มีผลต่อภาพลักษณ์ด้านการค้าและการลงทุนของประเทศ ประกอบกับข้อกังวลและข้อเสนอแนะที่ระบุในรายงานของ USTR มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของหลายหน่วยงาน จึงเห็นควรพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการจัดสถานะดังกล่าวและพิจารณาสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖ USTR ได้ประกาศใน Federal Register ฉบับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๖ แจกกำหนดการยื่นข้อคิดเห็นประกอบการจัดทำรายงาน Notorious Markets ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ Special 301 ด้วย โดยมีกำหนดให้ไทยสามารถยื่นข้อคิดเห็นแก้ต่าง (Rebuttal Comments) ภายในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ ดังนั้น เพื่อให้มีผลการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาทั้งด้านการคุ้มครองและการป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นรูปธรรม และให้สหรัฐฯ ได้ทราบความคืบหน้าการดำเนินการของไทยและใช้เป็นปัจจัยในการประเมินสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทย โดยเฉพาะการระบุนายชื่อตลาดที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีทราบผลการจัดสถานะดังกล่าว และพิจารณาสั่งการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เร่งดำเนินการ ซึ่งจะมีผลต่อการประเมินสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ Special 301

๔. สารสำคัญ

๔.๑ สถานะของไทยและประเทศคู่ค้าอื่นของสหรัฐฯ ประจำปี ๒๕๖๖

๔.๑.๑ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖ USTR ได้เผยแพร่รายงาน Notorious Markets ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (ภายใต้รายงาน Special ๓๐๑ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖) ระบุนายชื่อการค้า เอ็ม บี เค เซ็นเตอร์ (MBK Center) เป็นตลาดที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูงในไทยเพียงแห่งเดียว

๔.๑.๒ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๖ USTR ได้ประกาศสถานะการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศคู่ค้า ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยไทยยังคงสถานะอยู่ในบัญชี WL ร่วมกับประเทศอื่นรวม ๒๒ ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ปากีสถาน เดนมาร์ก เม็กซิโก อุซเบกิสถาน อียิปต์ อัลจีเรีย ตุรกี บาร์เบโดส เบลารุส บัลแกเรีย โบลิเวีย บราซิล แคนาดา โคลอมเบีย สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ กัวเตมาลา เม็กซิโก ปารากวัย เปรู ตรินิแดดและโตเบโก และไทย โดยมีประเทศที่อยู่ในบัญชี PWL จำนวนทั้งหมด ๗ ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา ชิลี จีน อินเดีย อินโดนีเซีย รัสเซีย และเวเนซุเอลา

๔.๒ พัฒนาการและความคืบหน้าการดำเนินการของไทย

สหรัฐฯ แสดงความพอใจต่อนโยบายและผลการดำเนินการด้านทรัพย์สินทางปัญญาของไทยที่สำคัญ ดังนี้

๔.๒.๑ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถแจ้งไปยังผู้ให้บริการให้ทำงานละเมิดลิขสิทธิ์ออกหรือระงับการเข้าถึงตามกระบวนการแจ้งเตือนและนำออก (Notice and Takedown) ขยายอายุความคุ้มครองภาพถ่ายและการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty: WCT) และการเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures: TPM) เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล

๔.๒.๒ การจัดทำระบบฐานข้อมูลเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ของกรมศุลกากร (Thai Customs IPR Recordation System: TCIRs) เพื่อให้เจ้าของสิทธิสามารถยื่นคำขอแจ้งข้อมูลเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์ผ่านช่องทางออนไลน์ และเจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการยืนยันสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์

๔.๒.๓ การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กลไกการทำงานของคณะอนุกรรมการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) เป็นประธาน มีการบูรณาการร่วมกันกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๔ การจัดทำบันทึกข้อตกลงเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองและป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อระงับการจำหน่ายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต และการร่วมมือกับสมาคมด้านการโฆษณาเพื่อไม่ให้เกิดการสนับสนุนเว็บไซต์ที่มีการจำหน่ายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

๔.๓ ข้อกังวล/ข้อเสนอแนะของสหรัฐฯ สามารถสรุปได้ ดังนี้

๔.๓.๑ ด้านการแก้ไขกฎหมายและการเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศ

(๑) สนับสนุนให้ไทยเร่งแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเตรียมการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาว่าด้วยการแสดงและสิ่งบันทึกเสียงขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Performances and Phonograms Treaty: WPPT)

(๒) เน้นย้ำให้การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตอบสนองต่อข้อกังวลของสหรัฐฯ เช่น ปัญหาและอุปสรรคในการจับกุมการลักลอบบันทึกภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ และปัญหาการแอบอ้างสิทธิในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ รวมทั้งเห็นว่า การให้อำนาจออกข้อยกเว้นเรื่องการหลบเลี่ยงมาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures: TPM) กว้างมากเกินไป

(๓) แม้ว่าไทยจะอยู่ระหว่างการเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อปรับปรุงขั้นตอนการจดทะเบียน จัดการปัญหงานจดทะเบียนสิทธิบัตรค้างสะสมและระยะเวลาพิจารณาคำขอรับสิทธิบัตร และเตรียมการเข้าเป็นภาคีความตกลงกรุงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ยังคงมีข้อห่วงกังวลในประเด็นดังกล่าว ซึ่งรวมถึงปัญหงานจดทะเบียนสิทธิบัตรค้างสะสม โดยเฉพาะในสาขา

๔.๓.๒ ขอให้ไทยจัดให้มีระบบที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการนำข้อมูลผลการทดสอบยาและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่ใช้ประกอบการขึ้นทะเบียนสำหรับยาและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร และเป็นความลับจากการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์โดยไม่เป็นธรรม หรือการเปิดเผยข้อมูลฯ โดยไม่ได้รับอนุญาต

๔.๓.๓ ประเด็นอื่นที่สหรัฐฯ มีข้อห่วงกังวล เช่น การจำหน่ายสินค้าละเมิดเครื่องหมายการค้าและลิขสิทธิ์โดยเฉพาะในช่องทางออนไลน์ การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ในภาคเอกชน และการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ผ่านอุปกรณ์หรือแอปพลิเคชันสำหรับการสตรีมและดาวน์โหลด ความล่าช้าในการดำเนินคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาและการกำหนดค่าเสียหายที่ไม่สมเหตุสมผล โดยสหรัฐฯ ขอให้ไทยจัดให้มีมาตรการในการป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพและดำเนินคดีกับผู้ผลิตสินค้าละเมิด (upstream suppliers)

๔.๓.๔ การเปิดช่องให้กำหนดสัดส่วนระหว่างภาพยนตร์ไทยกับภาพยนตร์ต่างประเทศที่จะนำออกฉายในโรงภาพยนตร์ ภายใต้พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑

(รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

๔.๔ การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับ USTR หรือร่างแผนงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา (IP Work Plan) อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อระบุแนวทางการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การถอดไทยจากบัญชี WL และทุกบัญชี ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญในหลายด้าน เช่น ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร การปราบปรามการละเมิด และการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการสหรัฐฯ ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา โดย USTR และกรมฯ อยู่ระหว่างหารือเกี่ยวกับถ้อยคำที่ใช้ใน IP Work Plan โดยทั้งสองฝ่ายได้รับคำอธิบายและความเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งไปหารือภายในเพื่อหาแนวทางสรุปผลให้ได้ต่อไป

๕. ความเห็นของกระทรวงพาณิชย์

รายงาน Special 301 ในปีนี้ สหรัฐฯ ได้จัดให้ไทยอยู่ในบัญชี WL และรายงาน Notorious Markets ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ USTR เผยแพร่เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖ ได้ระบุ MBK Center เป็นตลาดที่มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาสูงในไทยเพียงแห่งเดียว และสหรัฐฯ ได้ชื่นชมพัฒนาการด้านการคุ้มครองและป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของไทย อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ ยังคงมีข้อห่วงกังวลเช่นเดียวกับรายงานฯ ของปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ดังนั้น จึงเห็นควรมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังและข้อห่วงกังวลของผู้มีส่วนได้เสีย โดยคำนึงถึงการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของไทยให้สามารถเอื้ออำนวยการสร้างสรรคและใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา และอำนวยความสะดวกแก่การค้าการลงทุนมากขึ้น รวมทั้งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านทรัพย์สินทางปัญญาในระดับสากล ตลอดจนเป็นปัจจัยบวกให้สหรัฐฯ จัดอันดับของไทย ตาม Special 301 ในทิศทางที่ดีขึ้น และไทยหลุดจากบัญชีทั้งหมดภายใต้การจัดทำรายงานดังกล่าว

๖. ข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์

๖.๑ เนื่องจากการจัดสถานะประเทศไทยตามกฎหมายการค้าสหรัฐฯ มาตรา ๓๐๑ พิเศษ มีผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นด้านการค้าและการลงทุนของประเทศ ประกอบกับข้อกังวลและข้อเสนอแนะที่ระบุในรายงานฯ ของ USTR มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการจัดสถานะดังกล่าว

๖.๒ เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองและป้องปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การผลักดันให้ไทยหลุดจากทุกบัญชีในอนาคต เห็นควรเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีให้พิจารณา มีมติ ดังนี้

(๑) กำชับให้หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทัพบก กองทัพเรือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมศุลกากร สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กวดขันปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างจริงจังและเต็มประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในท้องตลาดและช่องทางออนไลน์ และเร่งดำเนินคดีกับผู้ผลิตสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาต้นน้ำ การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ในภาคเอกชน และการละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ผ่านอุปกรณ์หรือแอปพลิเคชันสำหรับการสตรีมและดาวน์โหลด

(๒) กำชับให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตาม “แนวทางการจัดซื้อจัดจ้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Software: ซอฟต์แวร์) และการใช้งานซอฟต์แวร์ที่มีลิขสิทธิ์สำหรับหน่วยงานภาครัฐ” อย่างเคร่งครัด ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

(๓) มอบหมายสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเร่งรัดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อนำไปสู่การออกกฎหมายให้เท่าทันกับสถานการณ์ และรองรับการเข้าเป็นภาคีความตกลงกรุงเฮกฯ ต่อไป

(๔) มอบหมายกรมทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เร่งรัดการพิจารณากำหนดให้ตำแหน่งผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรเป็นตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษให้ได้รับเงินเพิ่ม

(๕) มอบหมายกรมทรัพย์สินทางปัญญาร่วมกับกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง พิจารณาแนวทางการขอหักเงินค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาที่ต้องส่งเข้าเงินคงคลังไว้เป็นค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการของผู้ตรวจสอบสิทธิบัตร เพื่อช่วยสะสางงานค้างสะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายภูมิธรรม เวชยชัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

กองพัฒนาความร่วมมือทรัพย์สินทางปัญญา

โทรศัพท์ ๐๒ ๕๔๗ ๔๖๕๓

โทรสาร ๐๒ ๕๔๗ ๔๖๕๑